На другім этапе, з набыццём пэўнага прафесійнага майстэрства, поле творчай дзейнасці ў вучэбных заданнях значна пашыраецца. Напрыклад, у рабоце над нацюрмортам непарушнымі застаюцца толькі тэма («Вясновы нацюрморт», «Свет мастацтва») і некаторыя натурныя рэчы, якія ствараюць яго аснову. Студэнт вызначае ідэйны і эмацыянальны змест будучага твора, фарміруе ў межах прапанаванай тэмы прасторава-рэчавае асяроддзе і знаходзіць, адпаведна задуме, выразныя сродкі. Такім чынам, карыстаючыся амаль што адным і тым жа натурным матэрыялам, кожны студэнт стварае сваю асабістую вобразную інтэрпрэтацыю тэматычнага нацюрморта.

Найбольшай творчай самааддачы патрабуюць ад студэнта заданні па стварэнню тэматычных кампазіцый («Адзінота», «Бег часу», «Святло»), якія выконваюцца самастойна пасля заняткаў. Яны накіраваны на развіццё філасофскага мыслення, умення, мастацкага абагульнення. Шляхі раскрыцця тэмы могуць быць самымі рознымі: ад натуралістычнай апавядальнасці да фармальных колеравых вырашэнняў у залежнасці ад індывідуальных схільнасцей і манеры студэнта.

Самастойная работа студэнтаў у большай ступені носіць творчы характар, чым выкананне праграмных заданняў. Гэтаму спрыяюць асабістая зацікаўленасць у выбары тэмы, вызначэнне ідэі твора, адсутнасць адказнасці перад выкладчыкам, вольнасць імправізацый, шырыня выкарыстання тэхнічных эксперыментаў і г.д. Тым не менш кантакты або дапамога з боку выкладчыкаў не толькі не лішнія, але часам неабходныя (напрыклад, пры паказе складанага тэхнічнага прыёму, кваліфікаваным аналізе твора). Менавіта гэтыя задачы прызваны рашаць аматарскі гурток акварэлістаў. Яго работа праяўляецца ў трох асноўных формах. Па-першае, індывідуальная работа са студэнтамі — аналітычны разбор творчых прац. Па-другое, калектыўныя заняткі -- дэманстрацыя працэсу жывапісу і гатовых работ настаўніка. Па-трэцяе, экскурсіі на выстаўкі, у творчыя майстэрні мастакоў і арганізацыя паказаў студэнцкіх творчых работ. Апошняе з'яўляецца моцным стымулюючым фактарам у развіцці творчага патэнцыялу будучых мастакоў.

Марц'янава М.В.,
выкладчык

«НАРОДНЫЯ ПАЯСЫ»: ПЕРСПЕКТЫВЫ РАЗВІЦЦЯ

«Народныя паясы» -- раздзел навучальнага курса «Народнае ткацтва», які не патрабуе складанага абсталявання. Гэтае рамяство можна выкладаць і развіваць усюды, куды прыдуць на педагагічную працу выпускнікі кафедры народных рамёстваў.

Вядома, што ў традыцыйнай культуры славян пояс быў вельмі важным элементам адзення, а таксама ўжываўся ў многіх абрадах. Лічылася, што пояс аберагае ад розных няшчасцяў; ён быў нібы магічнае кола для таго, хто яго насіў. Адсутнасць пояса ў касцюме была парушэннем агульнапрынятых норм паводзін.

Арнаменты на паясах мелі сімвалічныя знакі, ужо забытыя ў народзе, але захаваныя ў працах навукоўцаў (М.Кацар, Я.Сахута).

З парушэннем традыцыйнай культуры паясы не адышлі адразу ў нябыццё, але значна страцілі сваю ролю; іх перасталі вырабляць у многіх рэгіёнах.

Новы від паясоў -- сувеніры -- узнік у 60-х гадах на Слуцкай фабрыцы мастацкіх вырабаў. Шырокія шматкаляровыя паясы -- стужкі -- выраблялісі для падарункаў шаноўным гасцям Беларусі, юбілярам, арганізацыям. Акрамя традыцыйных арнаментальных элементаў, у кампазіцыю паясоў уваходзілі надпісы, сучасныя сімвалы і арнаменты.

З сярэдзіны 80-х гадоў пачалося адраджэнне народных паясоў. Вялікую ролю ў гэтым адыграла мастацтвазнаўца Вера Селіванчык, якая ў 1989 годзе выдала дапаможнік па вырабу паясоў. У 1992 г. у

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Мінску адбылася канферэнцыя «Народныя паясы: мастацтва і рамяство». Выдадзены зборнік матэрыялаў канферэнцыі.

На сённяшні дзень паясамі займаюцца ўсюды, ад гурткоў у Дамах рамёстваў, школ да вышэйшых навучальных устаноў.

Трэба адзначыць, што пад агульнай назвай «Беларускія народныя паясы» вядома каля дзесяці тэхнік (спосабаў) іх вырабаў: ёсць паясы вітыя, плеценыя і тканыя «на ніту», тканыя на дошчачках, вывязаныя на калодачцы.

У гэтых тэхніках можна рабіць паясы, жгуты, тасьму рознага выгляду: плоскія і круглыя, гладкія і шурпатыя, з арнаментам розных ступеняў складанасці і без арнаментаў.

Можна вызначыць некалькі напрамкаў у рабоце з паясамі; кожны напрамак патрабуе іншага падыходу і можа быць выбраны студэнтамі па іх жаданню.

Першы напрамак -- выраб аўтэнтычных паясоў, г.зн. з традыцыйным арнаментам, у традыцыйных колерах (чырвоны - шэры - белы). Такія паясы вельмі працаёмістыя, але тут можна абысціся без вялікіх мастацка-творчых намаганняў. Аўтэнтычныя паясы добра спалучаюцца з традыцыйным народным адзеннем.

Другі напрамак -- выраб сучасных сувенірных паясоў, якія могуць быць шматкаляровымі, са складаным аздабленнем на канцах. У гэтым напрамку ёсць прастора для арнаментальнай творчасці.

Трэці напрамак -- выраб паясоў-дадаткаў да сучаснага адзення. Гэты напрамак патрабуе разумення касцюма як адзінага ансамбля, здольнасці працаваць на нюансах колераў і форм. Магчыма, гэты напрамак самы цяжкі з трох: трэба трымацца ў русле моды, пры гэтым ствараць нешта арыгінальнае.

Чацвёрты напрамак блізкі да трэцяга -- выраб сумак, біжутэрыі, тасьмы як дадаткаў да сучаснага адзення.

Пяты напрамак -- пано ў змешаных тэхніках. Такія пано набліжаюцца па сваіх задачах да стварэння габеленаў і могуць стаць добрым матэрыялам сумеснай работы ў галіне ткацтва і габелену.

Шосты напрамак -- стварэнне лялек з выкарыстаннем паясоў і жгутоў. На нашу думку, гэта вельмі цікавая тэма, якая дазваляе студэнтам напрацаваць матэрыял для далейшай работы ў школе.

Галоўны прынцып стварэння лялек -- простая канструкцыя, сшытая з тканіны, у спалучэнні са складаным дэкорам з паясоў, жгутоў і г.д.

Такія лялькі могуць быць і ў выглядзе міфалагічных істот, жывёл.

Розныя напрамкі маюць розныя ступені складанасці, гэта дае кожнаму студэнту магчымасць выбару ў залежнасці ад яго падрыхтоўкі і творчых схільнасцей. Мы лічым, што магчымасць выбару спрыяе развіццю творчых здольнасцей студэнтаў.

Шаура Р.Ф.,
дацэнт

ПЕРСПЕКТЫВА Ў МАЛЮНКУ І ЖЫВАПІСЕ І ЗНАЧЭННЕ ЯЕ Ў ФАМІРАВАННІ ТВОРЧАЙ АСОБЫ

Сёння, напэўна, цяжка адшукаць чалавека, які б у сваім паўсядзённым жыцці не сустракаўся з мастацтвам -- з жывапіснымі ці графічнымі творамі ў галерэях, музеях, палацах мастацтва ці з манументальнымі творамі ў маштабах горада, пасёлка,як, напрыклад, мазаічнымі пано, роспісам і г.д. І, бадай, кожны раз, калі людзі паглыбляюцца ў свет мастацтва, яны нібыта самі на якую-небудзь хвіліну становяцца ўдзельнікамі тых падзей, якія адлюстроўваюцца ў жывапісным палатне ці графічным лісце. Так, часам усхвалявана, пераканаўча, праўдзіва мастак перадае ў сваім творы пэўны эпізод дзеяння ці разгортвае панараму пейзажу, які да глыбіні хвалюе сэрца чалавека. Але якімі сродкамі мастак дабіваецца такой «праўдзівай ілюзорнасці» ў сваіх творах? Такіх сродкаў шмат існуе ў выяўленчым мастацтве; адным з іх з'яўляецца веданне правілаў і законаў перспектывы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ